

27. april 2026

Danmark bør kæmpe for at fastholde udlandskabler til Norge og Sverige

Kontakt

Afdelingsdirektør Ulrik Beck
E-mail: urb@ceri.dk
Tlf.: +45 3140 8705

Kontakt

Kommunikationschef Tina Birckjær Nikolajsen
E-mail: tbn@ceri.dk
Tlf.: +45 2728 2733

Denne analyse:

Chefanalytiker Frederik Læssøe Nielsen
E-mail: fln@ceri.dk
Tlf.: +45 2834 8632

Analytiker Isabella Grünwald

Rapportens hovedkonklusioner

Danmark er meget afhængigt af at kunne handle el med sine nabolande – særligt Norge og Sverige. Derfor bør danske politikere hurtigst muligt forsøge at tale deres norske og svenske kollegaer fra deres trusler om at droppe kablerne til Danmark.

Det er vigtigt for både dansk og europæisk forsyningssikkerhed. Det er u hensigtsmæssigt at droppe kablerne, fordi de:

- Muliggør en høj andel af fluktuerende vedvarende energi i det danske el-miks, da Danmark kan importere strøm i tilfælde af underproduktion.
- Bidrager til robustheden og forsyningssikkerheden i det danske, nordiske og europæiske elsystem.
- Sørger for, at de meget forskellige nordiske elsystemer kan komplementere hinanden.
- Øger værdien af strømproduktionen fra vandkraft og atomkraft i Norge og Sverige.

Der bør tages hul på diskussionen med vores nordiske nabolande snarest, og det er værd at overveje, om Danmark skal tilbyde forbedrede vilkår for at levetidsforlænge kablerne. Når det er sagt, er det også afgørende at kommunikere til nordmændene og svenskerne, at de også har fordele af at beholde kablerne.

Om CERI – Climate & Energy Research Institute

CERI er en grøn tænketank, der styrker beslutningsgrundlaget for den grønne omstilling gennem uafhængige analyser af Danmarks klima-, energi- og miljøpolitik. CERI arbejder ud fra en præmis om, at en langsigtet og holdbar omstilling kun lykkes, hvis beslutningerne træffes på et solidt samfundsøkonomisk grundlag.

CERI spiller sine analyser ind i den offentlige debat og på Christiansborg for at bidrage til beslutningsprocesserne om den grønne omstilling på en konstruktiv måde.

1. Danmark nyder godt af kabler til vores nabolande

Udlandskabler giver mulighed at dække huller i strømmen

Danmark er forbundet med elkabler til alle vores nabolande - Sverige og Norge mod nord og England, Holland og Tyskland mod syd og vest. På samme måde har de lande udlandskabler videre mod nord og syd. Kablerne muliggør handel med strøm på tværs af landegrænser, og de sørger for, at strøm kan flyttes fra områder med overproduktion til områder, der efterspørger strøm og/eller ikke på det givne tidspunkt producerer nok strøm til eget forbrug. Udlandskablerne giver således også rum til, at alle lande ikke til enhver tid producerer strøm nok til sig selv. Udlandskablerne er med til at sikre forsyningssikkerhed og balance i elsystemet i Danmark samtidig med, at vi har en stor fluktuerende strømproduktion fra sol og vind, da vi kan eksportere overskudsstrømmen, når sol- og/eller vindvilkår er gunstige, mens vi kan dække de vejfrhængige "huller" i produktionen med import af særligt atomkraft fra Sverige og vandkraft fra Norge.

De nordiske lande komplementerer hinanden godt, ...

Ser man på Norden som helhed, er energisystemet relativt robust, og landenes systemer komplementerer hinanden godt. Der er baseload – dvs. konstant produktion – i form af atomkraft i Sverige og Finland, billig vedvarende energi fra Danmark i form af vind og sol og regulerbar grøn strøm fra særligt Norge, men også Sverige og Finland, i form af store mængder vandkraft. Derfor er der også stor elsamhandel landene imellem.

... men Norge vil droppe kabler pga. høje elpriser

Der har dog gennem længere tid været en stigende politisk modvilje i Norge mod elkablerne til Danmark. Og lige nu er der et politisk flertal i Norge for ikke at foretage en såkaldt levetidsforlængelse af de to kabler (ud af samlet fire), der udløber i 2026.¹ Det vil i praksis betyde, at disse kabler ikke længere kan bruges. Modviljen mod levetidsforlængelsen skyldes, at udlandsforbindelserne fører til højere elpriser i Norge. Når lande er forbundet med elkabler, nærmer landenes priser sig nemlig hinanden, fordi producenterne vil sælge der, hvor prisen er højest. Det vil den gøre, indtil priserne i de to lande er ens, eller indtil hele kablets kapacitet er udnyttet. Når priserne er højere i Danmark – særligt i perioder med ringe vind- og solforhold i Europa, kan de norske vandkraftværker sælge deres strøm dyrt til Danmark, men det hæver til gengæld prisen for de norske forbrugere.

Danmark eksporterer el, når sol- og vindforhold er gode

Omvendt er det sådan, at Norge importerer strøm fra Danmark, når der er overproduktion af sol- og/eller vindenergi i Danmark og Europa. Kablet kan således siges primært at afhjælpe danske og tyske udfordringer, både når der er over- og underproduktion af strøm. På den anden side tjener de norske producenter på at kunne eksportere vandkraften til en højere pris. Det betyder til gengæld, at de norske elforbrugere oplever en højere pris. Isoleret set bidrager udlandskablerne ikke til norsk forsyningssikkerhed, da de uden problemer ville kunne producere strøm nok til eget forbrug med den regulerbare vandkraft.

EU-pakke får Sverige til at true med at begrænse handel

Senest har også den svenske energiminister Ebba Busch truet med at begrænse de svenske udlandsforbindelser og svensk eksport af strøm, fordi den svenske regering mener, at EU's energikommissær Dan Jørgensens forslag om en omfattende europæisk elnetpakke vil være til stor ulempe for Sverige.² Det skyldes, at den ifølge Busch vil føre til højere elpriser i Sverige, samtidig med at den lægger beslag på de såkaldte flaskehalsindtægter. Lidt forsimplet er flaskehalsindtægter penge,

¹ [Norge vil droppe elkabler til Danmark: 'Tiden er løbet fra store, nye udlandskabler' | Ingeniøren](#)

² <https://www.altinget.dk/artikel/sverige-truer-med-at-kappe-energikabler-til-danmark>

som de enkelte landes elnetoperatører kan tjene ved at sælge strøm fra et land med en lav pris til et land med en højere pris. Pengene bruger de enkelte landes elnetoperatører til deres egne elnetprojekter. Men dem lægger Dan Jørgensen nu op til at bruge på at udbygge det europæiske elnet yderligere i stedet. Den svenske frustration og bekymring over tiltaget er således forståelig, da den formentlig fører til højere tariffer for svenske elforbrugere og -producenter.

Danmark kan blive ramt hårdt af droppede kabler

Droppede udlandskabler og reduceret elsamhandel i Norden vil ramme Danmark hårdt. Det skyldes, at Danmark er det land i Norden med det mindst robuste elsystem forstået på den måde, at Danmark er det land, der er mest afhængigt af at kunne handle med de omkringliggende lande. Danmark er i stigende grad afhængige af vores nordiske naboer for at sikre tilstrækkelig strøm, når vinden ikke blæser, og solen ikke skinner. I et scenarie med mindre samhandel og uden stærke udlandsforbindelser vil Danmark med det nuværende elsystem være afhængig af biomassefyrede kraftværker i mange af årets timer for at have en kilde til regulerbar energi, der kan fylde hullerne i vores produktion ud.

Ovenstående pointer illustrerer og diskuterer vi nedenfor.

2. Der er stor forskel på elsystemerne i de nordiske lande, men de komplementerer hinanden godt

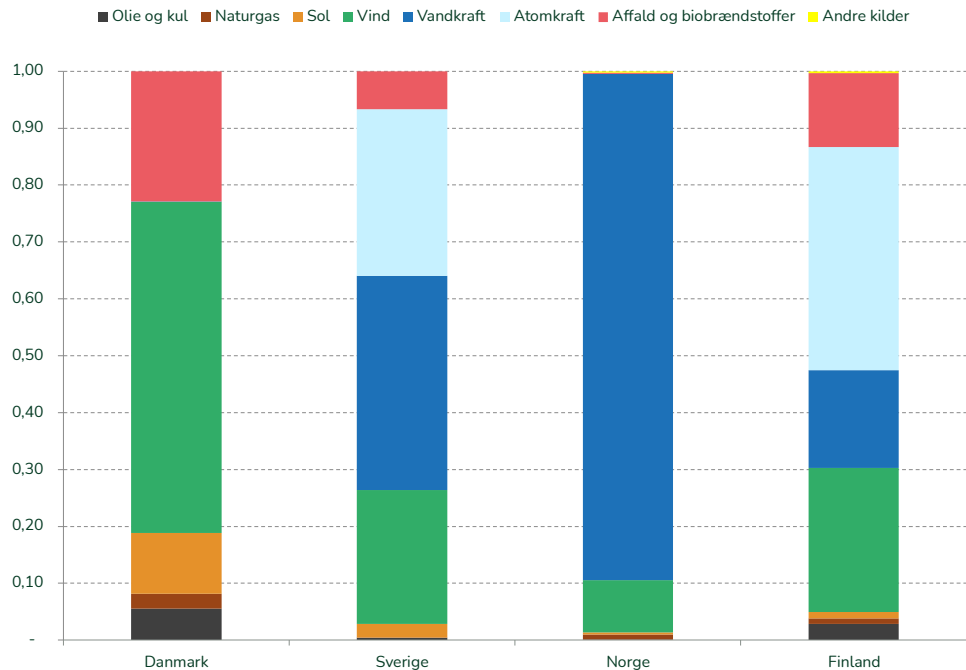
Norden har robust elsystem

Norden set under ét har et meget robust elsystem med både baseload i form af atomkraft fra Sverige og Finland, billig vedvarende energi i form af sol og vind fra Danmark og regulerbar kapacitet i form af vandkraft fra Norge og Sverige. De enkelte landes elmiks – dvs. hvordan de producerer deres strøm – er illustreret i figur 1.1.

Forskellige fordele ved kabler for de forskellige lande:

Selvom landenes elsystemer kan komplementere hinanden, når de er forbundet med udlandsforbindelser, er fordelene ved at have integrerede elmarkeder forskellige for de forskellige lande.

Figur 1.1 Elmix i de nordiske lande, 2024

Kilde: Egne beregninger på baggrund af <https://www.iea.org/countries/denmark/electricity>, <https://www.iea.org/countries/sweden/electricity>, <https://www.iea.org/countries/norway/electricity> og <https://www.iea.org/countries/finland/electricity>.

Kabler muliggør høj VE-andel i Danmark

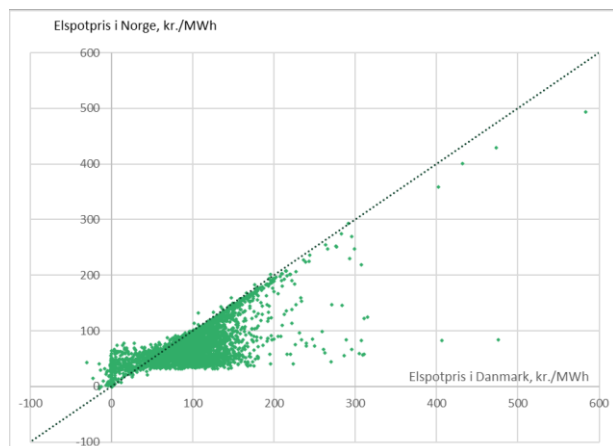
For Danmark er udlandsforbindelserne en måde at løse udfordringer med under- og overproduktion, hvilket muliggør, at Danmark har et system med en stor andel af fluktuerende strømproduktion. Til gengæld er den strøm, Danmark eksporterer, oftest meget billig, da den danske eksport opstår som en konsekvens af overproduktion fra sol og/eller vind.

Kabler gør, at Norge og Sverige kan sælge strøm dyrere

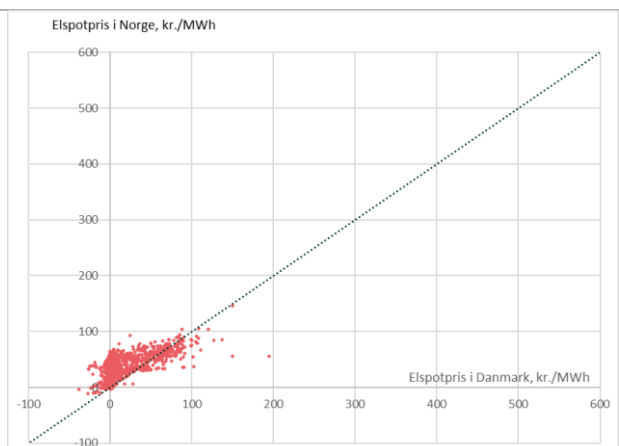
Omvendt gør det sig gældende for Norge og Sverige: Når de eksporterer strøm til Danmark, er det fordi, der er mangel på strøm mod syd (i Danmark eller længere mod syd). Derfor eksporterer Norge og Sverige ofte til høje priser. Den pointe er illustreret i figur 1.2. Og det er den fordel, de har af udlandsforbindelserne: Det giver producenterne mulighed for at afsætte strømmen til højere priser.

Figur 1.2 Danmark importerer fra Norge ved høje priser og eksporterer ved lave

Figur 1.2.a Elpriser i Danmark og Norge i de timer, hvor Danmark importerer fra Norge

Figur 1.2.b Elpriser i Danmark og Norge i de timer, hvor Danmark eksporterer til Norge

Anm.: Priser fra 1. januar til og med 31. august 2025.

Kilde: Udarbejdet på baggrund af <https://www.energidataservice.dk/tso-electricity/Elspotprices> og <https://www.energidataservice.dk/tso-electricity/ProductionConsumptionSettlement#metadata-info>.

Høje priser i Danmark smitter af på prisen i Norge

Figuren viser også, at de norske kritikere af elkablerne isoleret set har ret: Priserne i Danmark er ofte højere end i Norge, og de højere priser smitter af på de norske priser, fordi landene er forbundet. Når Norge eksporterer til Danmark (figur 1.2.a), er det ofte, fordi prisen i Danmark er relativt høj og højere end i Norge, og det hæver prisen i Norge. Det skyldes, at strømmen søger derhen, hvor prisen er højest, hvilket får priserne til at nærme sig hinanden, og i de tilfælde, hvor kablet ikke er fuldt udnyttet, blive ens. Når Norge alligevel også eksporterer til Danmark i nogle timer, hvor prisen i Danmark er lavere, skyldes det, at det kan betale sig at sende strømmen gennem Danmark og videre til Tyskland, fordi den tyske pris er høj. Det fænomen uddyber vi i afsnit 3. På den måde fører situationer med mangel på strøm i Danmark til højere priser i Norge.

Kablet sænker kun prisen i Norge, når den i forvejen er lav

Omvendt gælder det, at Norge stort set kun importerer fra Danmark, når begge lande har lave elpriser. Det viser figur 1.2.b. Derfor bidrager kablet kun til at sænke den norske elpris med import fra Danmark i situationer, hvor prisen i forvejen er lav.

Norsk vandkraft er særligt godt til at udnytte kabler

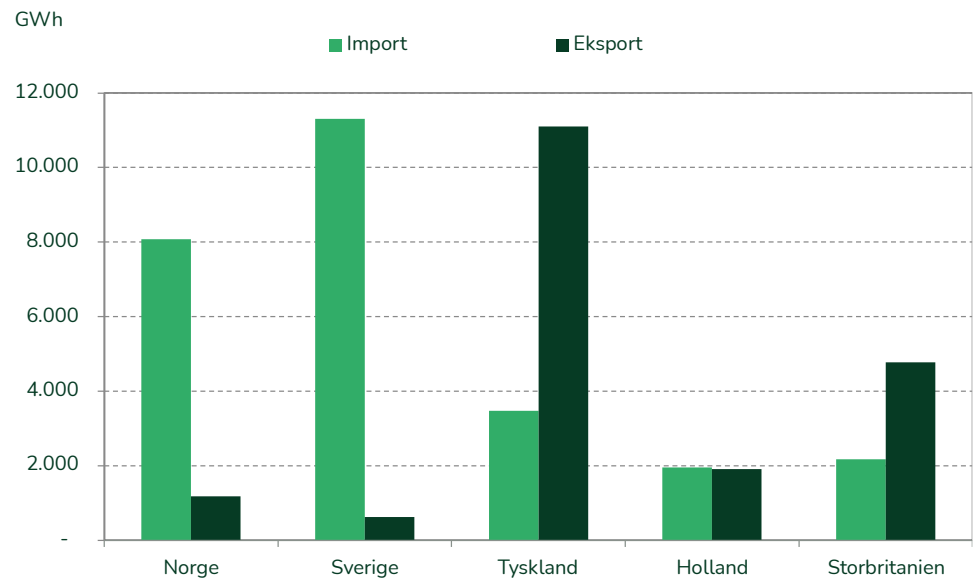
Her er det særligt den norske vandkraft, der kan drage fordel. Vandkraftværkerne fungerer nemlig i praksis som et batteri, der kan tændes og slukkes efter behov, så hvis prisen bliver tilpas høj, eksporterer værkerne.

Danmark importerer fra nord og eksporterer mod syd

3. Strømmen flyder fra de nordiske lande til Tyskland

En ting, der er meget tydelig, når man kigger på elsamhandlen mellem Danmark og Danmarks nabolande er, at strømmen i stor grad flyder fra nord mod syd. Danmark importerer således meget strøm fra Norge og Sverige, mens vi eksporterer meget til Tyskland og Storbritannien. Dansk import og eksport til de lande, vi er forbundet med, er vist i figur 1.3.

Figur 1.3 Danmarks import og eksport af strøm til nabolande i 2025

Anm.: Import og eksport set fra Danmarks perspektiv. Søjlerne "Norge" viser således Danmarks import fra Norge og Danmarks eksport til Norge.

Kilde: <https://www.energidataservice.dk/tso-electricity/ProductionConsumptionSettlement>.

Danmark har stor import fra Norge og Sverige, ...

Figuren er med til at understøtte bekymringen for, at Norge og Sverige dropper eller mindsker importmulighederne til Danmark, for det er store mængder strøm, der hvert år flyder ind i Danmark fra de to lande. Samlet set var importen fra Norge og Sverige større end 19 terawatttimer (TWh). Til sammenligning var Danmarks egen produktion 30 TWh i 2025, mens det danske forbrug af el var på 40 TWh.³

... og derfor er vi sårbare over for droppede kabler

Uden kablerne til Sverige og Norge ville Danmark altså være nødt til at producere langt mere strøm selv. På kort sigt ville det kun kunne lade sig gøre ved at skruer betydeligt op for produktionen fra biomasse- og gasfyrede kraftværker. Det ville være uattraktivt, både fordi det ville gøre elpriserne højere end i dag, og fordi Danmark i forvejen har et meget højt forbrug af biomasse, hvilket Danmark ifølge bl.a. Klimarådet bør søge at reducere, bl.a. fordi det er en knap ressource på globalt plan.⁴

Strøm fra de nordiske lande ender i Tyskland

Figuren viser også, at det generelt er sådan, at strømmen løber fra nord mod syd. Det skyldes, at Norden set under ét har gode energiresourcer, mens særligt den tunge industri i Tyskland har en stor efterspørgsel efter strøm, mens produktionen ikke er stor.

Danmark fungerer ofte som transitland for strøm

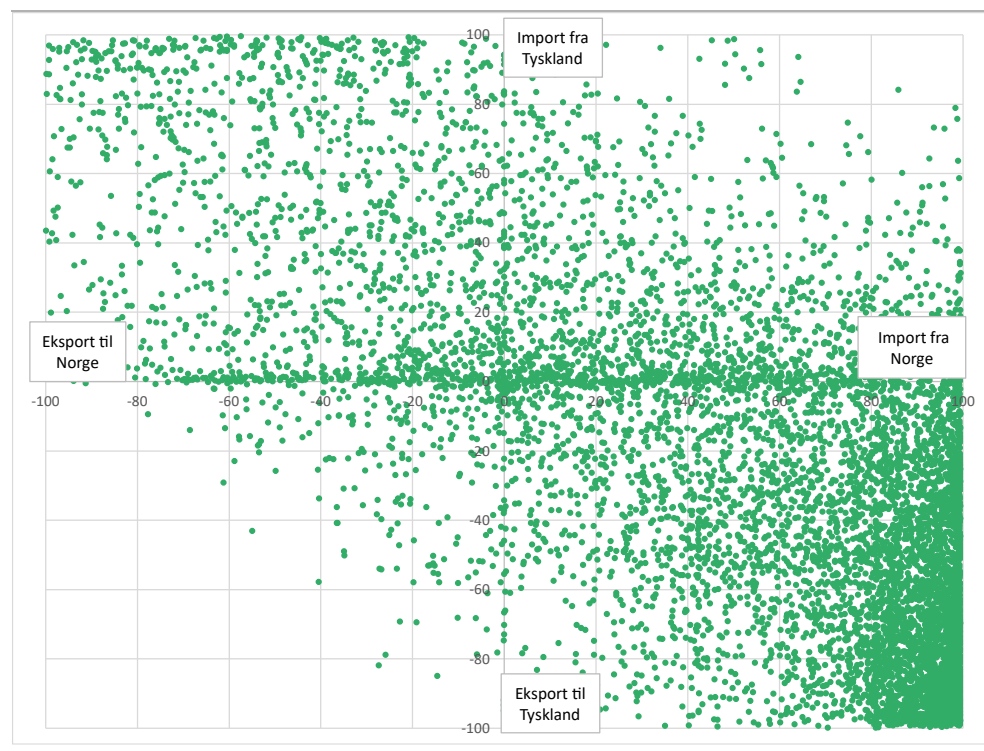
Det kommer også til udtryk ved, at Danmark i mange af årets timer fungerer som "transitland", der importerer strøm fra nord og samtidig eksporterer til fx Tyskland, jf. figur 1.4. Hver prik i figuren svarer til en af de 8.760 timer i år 2025, og prikken viser så, hvor stor en del af kapaciteten på Danmarks udlandsforbindelser til Norge og Tyskland, der blev udnyttet i den pågældende time. På x-aksen ses udnyttelsen af Danmark-Norge-kablet, mens y-aksen viser udnyttelsen af Danmark-Tyskland-kablet. Positive værdier viser dansk import, mens negative værdier

³ <https://danskfjernvarme.dk/aktuelt/nyheder/2026/danmark-importerede-rekordmeget-el-i-2025>

⁴ <https://klimaraadet.dk/da/virkemiddel/regulering-af-biomasse-til-energiformaal>

viser dansk eksport. Når en stor del af prikkerne ligger nederst til højre, viser det, at Danmark i mange timer i løbet af 2025 fungerede netop som transitland, der sendte strøm fra Norge i nord til Tyskland i syd. En stor del af elhandlen bidrager således til at udjævne prisforskellene og sikre markedseffektivitet og ikke strengt taget, fordi de importerende lande er i en akut mangelsituation.

Figur 1.4 Udnyttelse af Danmarks kabler til Norge og Tyskland i hver time af 2025, pct.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af <https://www.energidataservice.dk/tso-electricity/ProductionConsumptionSettlement#metadata-info>.

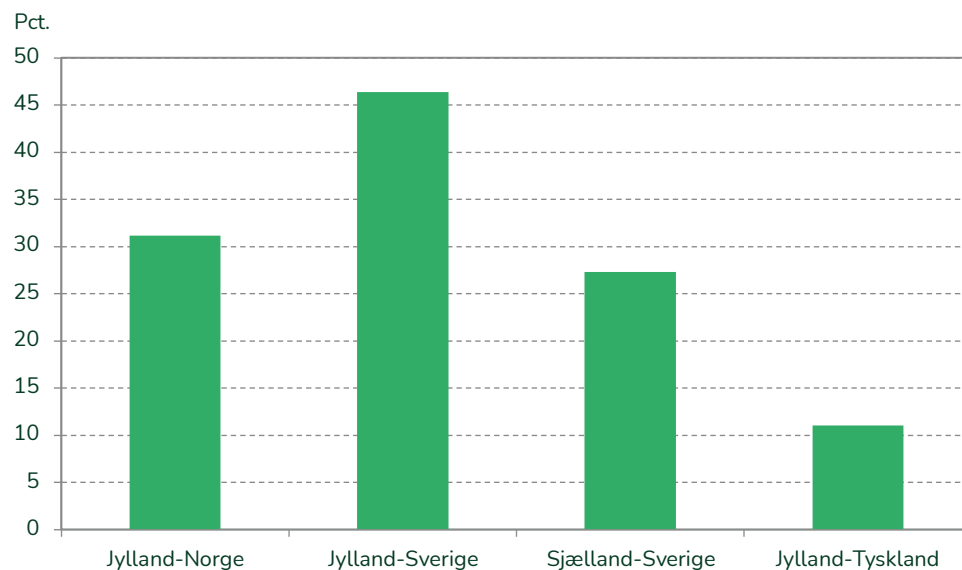
4. Udlandskablerne til Norge og Sverige er fyldt en stor del af tiden

Udlandskabler er tit fuldt udnyttet

En anden måde at illustrere, at droppede kabler vil få konsekvenser på, er ved at kigge på udnyttelsen af kablerne. Figur 1.5 viser, at særligt kapaciteten i kablerne fra Jylland til Norge og Sverige ofte udnyttes fuldt ud – op til 45 pct. af alle årets timer.⁵

⁵ Her er vist en udnyttelse på mere end 90 pct. af den teoretiske kabelkapacitet, fordi den faktiske kapacitet i praksis ikke i alle timer svarer til den teoretiske kapacitet.

Figur 1.5 Andel af timerne i 2025, hvor kablerne udnyttes mere end 90 pct.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af <https://www.energidataservice.dk/tso-electricity/ProductionConsumptionSettlement>.

Droppede kabler vil øge dansk brug af biomasse, ...

I de timer er det altså kablernes kapacitet, der begrænser handlen, og hvis kablerne havde mere kapacitet, ville landene handle mere med hinanden. Det betyder med andre ord også, at hvis Norge eller Sverige dropper kablerne til Danmark, vil der være endnu flere timer, hvor der er mindre samhandel end optimalt, og hvor Danmark vil være henvist til enten at fyre med biomasse eller have meget høje elpriser og bruge mindre strøm.

... og det kan svække dansk og europæisk forsyningssikkerhed

Samtidig vil droppede kabler gøre, at Danmark ikke i samme omfang kan videreeksportere strømmen til Tyskland. På den måde kan de droppede kabler svække både dansk og europæiske forsyningssikkerhed.

En kommende regering skal hurtigt løse kabelproblemet

En kommende dansk regering bør hurtigt opprioritere spørgsmålet om udlandskablerne, for ulemperne ved, at de droppes, er store. Det skal kommunikeres klart, at både Sverige og Norge også har fordele af kablerne, da de tjener ekstra på at kunne sælge strømmen dyrere, hvorfor det er fordelingsspørgsmål at sørge for, at det kommer almindelige nordmænd og svenskere til gavn. Når det er sagt, kan der vise sig at være behov for, at Danmark betaler for levetidsforlængelserne.